

LOVASSY LÁSZLÓ GIMNÁZIUM

Lovassy-László-Gymnasium

Pedagógiai Program

Német nyelv és irodalom helyi tanterv

A bevezetés tanéve: 2020/2021-es tanév

A bevezetés évfolyama: 9/Ny. évfolyam

Alkalmazott osztálytípusok: német nemzetiségi tagozat;

2020.

TARTALOMJEGYZÉK

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM – NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ (10 ÓRA)	1
9–10. ÉVFOLYAM (5+5)	7
11–12. ÉVFOLYAM (5+5)	16

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM – NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ (10 óra)

Nyelvi előkészítő évfolyam a négy osztályos német nemzetiségi középiskolai nevelés-oktatás előtt

Jelen helyi tanterv olyan diákok számára készül, akik általános iskolában már tanultak németül. Sokan közülük nemzetiségi nyelvoktató programban nyolc éven keresztül heti 5 órás képzésben részesültek. Másik részük „csak” öt éven keresztül, de heti öt órában tanulta a nyelvet. Összességében A1 szinten lépnek be az iskolába.

A tanulók tanulmányaikat a 9. osztálytól német nemzetiségi képzési formában folytatják. A nyelvi előkészítő osztályt azért kell a nemzetiségi képzés elé illeszteni, mert a Magyarországon élő nemzetiségek asszimilációja a 20. század folyamán nagyon előrehaladt, és sajnos nagyon kevés hozott ismerettel rendelkeznek. A család a közösség szerepét sok esetben az iskola kénytelen átvenni.

A 9-12. évfolyamon német nyelven tanulnak több tantárgyat. Ezeknek a tantárgyaknak a nyelvi nehézségeit is szeretnénk csökkenteni azáltal, hogy az előkészítő évfolyamon a tantárgyak szókincsének egy részét különböző szövegalkalmazások megismerése révén elsajátíthatják. Az ének, etika, földrajz, népismeret, történelemtantárgyak oktatása folyik németül a német nyelv és irodalom mellett, ezért nyelvtudásuk a 12. évfolyam végére C1 szintű lehet.

Szintén komoly lehetőséget rejt magában a nyelvi előkészítő osztály a nemzetiséghez való érzelmi kötődés kialakításában.

A tanulók a felhasználható 18 órából 10 órát fordítanak az első nyelvre, a maradék nyolc óra a második idegen nyelvre fordítódik, mert iskolánkban fontosnak tartjuk két nyelv elsajátítását. (Ez nagyrészt az angol, de előfordulnak tanulók, akik francia vagy spanyol nyelvet választanak.)

A tanulók a tanévben a Pedagógiai Programban meghatározott feltételek alapján vizsgát tesznek. A vizsga érdemjegye a tanév végi jegyben dupla súllyal szerepel. A vizsga szerkezete a következő.

	<i>Írásbeli</i>	<i>Szóbeli</i>
<i>9.NY</i>	<i>Nyelvtan, szövegértés</i>	<i>A nyelvi órák témái, dialógus</i>

A nemzetiségi képzésben résztvevő tanulók nyelvi előmenetele az alábbi táblázattal mutatható be.

	NYEK évfolyam, minimumszint	10. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Német nyelv	A2-B1	B1-B2	B2-C1
2. idegen nyelv (angol, francia, spanyol, orosz)	A1-A2	A2-B1	B1-B2

Német nyelvi készségek fejlesztési programja az 1. idegen nyelv oktatásában - 9. NYEK, évi 360 óra

A tanulók értékelése

Az eredményes tanulás-tanítás folyamat alapfeltétele a folyamatos és rendszeres értékelés, melynek során képet kapunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket.

A reális alapokra épülő értékelés a tanulót további munkára ösztönzi, és erősíti a motivációját. Az értékelés nem a negatívumok kiemelésére, hanem a teljesítmény, hozzáállás, motiváltság, öntevékenység javulására koncentrál, így erősíti a tanulók reális önértékelését is.

További értékelési szempontként belép az egyre önállóbb, öntevékenyebb nyelvtanulás és nyelvhasználat, amelyet a teljesítmény értékelésével bátorítani kell.

Az értékelés ugyanakkor visszajelzés a tanárnak is arról, hogy tanítása mennyire volt hatékony, s őt is további munkára, ha kell, újragondolásra ösztönzi.

Az értékelés mutatói a 9Ny és a 9-12. évfolyam mindegyikére vonatkoznak.

Az értékelés alapelvei:

- ◆ A négy nyelvi alapkészség ellenőrzése és értékelése egyenlő mértékben történik.
- ◆ A tanulókat pontos és alapos önellenőrzésre, önértékelésre és társaik kulturált, alapos értékelésére neveljük.
- ◆ Figyelembe kell venni a tanulók egyéniségét, képességeit, szorgalmát és fejlődését is.
- ◆ Fontos, hogy ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Az értékelés tartalma:

- ◆ Az ellenőrzés vonatkozhat ismeretekre (szókincs, nyelvtan) és a négy alapkészségre. Fontos minden ismeret és készség folyamatos és arányos ellenőrzése.
- ◆ Az értékelés során a tanár a tanórai és a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket

egyaránt értékeli.

Az értékelés formája:

- ◆ Az ellenőrzés lehet szóbeli és írásbeli, egyéni és csoportos.
Az ismereteket írásban és csoportos munkában célszerű ellenőrizni.
A beszédkésztséget szóban és egyénileg lehet ellenőrizni
Az olvasás- és beszédértést, valamint az íráskésztséget csoportosan.

Az értékelés időbenisége:

- ◆ Az ellenőrzés lehet folyamatos vagy időszakos.
A folyamatos, órai ellenőrzés a munka hatékonyságáról ad információt,
az időszakos ellenőrzéssel (rövidebb feleletek, dolgozatok) pedig az anyag elsajátításának milyenségéről és mélységéről kapunk információt.
Fontos az ismétlő ellenőrzések beiktatása is (kb. 5 egységenként).

Az értékelés szempontjai:

- ◆ A szókincs és a nyelvtani ismeretek ellenőrzésénél a nyelvhelyesség a döntő.
- ◆ Az íráskésztség ellenőrzésénél szempont a kitűzött feladatoknak való megfelelés, a nyelvi eszközök korrekt és változatos használata, valamint a nyelvhelyesség.
- ◆ A beszédkésztség ellenőrzésekor elsődleges a kommunikációs szándék megvalósításának mértéke. A kommunikatív képességen kívül értékeljük a felhasznált szókinccset, ill. a tanult lexikai egységek alkalmazását, a párbeszédet, illetve a szerepjátékok, a képleírás tartalmát, hitelességét és nyelvi helyességét, fontos szerepet kap még a helyes kiejtés, intonáció és beszédtempó is.
- ◆ A beszédértés és az olvasásértés ellenőrzésekor a megértés foka a szempont, hangsúlyos olvasásánál az értő olvasás, valamint a helyes kiejtés, intonáció és hangsúly is az értékelés alapja.

A javasolt ellenőrzési módszerek (9Ny és a 9-12. évfolyam mindegyikére vonatkoznak)

- ◆ feladatlapok (ami lehet témazáró dolgozat, röpdolgozat, szódolgozat, close-teszt, feleletválasztós teszt, szövegértési feladatok, stb.) Azonban fontos, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkésztség mindegyikében mérni kell a fejlődést.
- ◆ beszédkésztség mérésére szolgáló feladattípusok:
szituációs párbeszédet – adott párbeszéd megtanulása, ill. továbbfejlesztése, kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok, társalgás a szaktanárral, képleírás, tanítási órákon végzett munka stb.
- ◆ írásbeli késztség mérésére szolgáló feladattípusok:
fogalmazás, levélírás, űrlap kitöltése, stb.
- ◆ olvasáskésztség mérésére szolgáló feladattípusok:
kérdésekre való válaszadás, kiegészítés, logikai összefüggés megállapítása, sorrendbe helyezés, értő hangsúlyos olvasás, stb.
- ◆ halláskésztség mérésére szolgáló feladattípusok:
igaz/hamis állítások, kiegészítés, kérdésekre való válaszadás, stb.
- ◆ továbbá:
házi feladatok, otthoni gyűjtőmunka, csoportmunka értékelése;
projektmunka és annak dokumentálása;

vetélkedőkön való szereplés
szorgalmi feladatok
füzetvezetés ellenőrzése
önértékelés – pl. európai nyelvtanulási napló vezetése

◆ **Külső értékelés**

országos kompetenciamérések
érettségi vizsga
NYEK-es évfolyam szintvizsgálója
OKTV és egyéb regionális, országos versenyek

A javasolt feladattípusok nem kizárólagosak, a szaktanár mindenkori igényei, elképzelései, kreativitása szerint, valamint tanulócsoportja szintjének figyelembevételével választhatja meg.

Értékelés 5 fokozatú skálán (9/Ny és a 9-12. évfolyam mindegyikére vonatkoznak)

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

A tanuló teljesítménye

- ◆ hibátlan, ill. minimális hibával (jeles)
- ◆ kevés, nem értelemzavaró hibával (jó)
- ◆ esetenként félreérthető, gyakoribb hibákkal (közepes)
- ◆ többször félreérthető, hiányos, gyakoribb hibákkal (elégséges)
- ◆ teljesen hibás, értelmetlen, hiányos (elégtelen)

Az elégséges szint eléréséhez az előzőekben vázolt szempontrendszer 50%-os +1 pont, a jeles szint eléréséhez 90%-os teljesítése szükséges. A köztes osztályzatokat úgy számoljuk ki, hogy a legszélesebb sávot a közepes osztályzat fedje.

Tovább részletezve az érdemjegy akkor

<u>jeles:</u>	ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni is képes, a követelményeknek kifogástalanul, ill. minimális hibával eleget tett.
<u>jó:</u>	ha a tanuló kevés, nem értelemzavaró hibával sajátította el a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását.
<u>közepes:</u>	ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen, félreérthetően és több, gyakoribb hibával teljesíti. Csak a szaktanár segítségével tudja alkalmazni tudását.
<u>elégséges:</u>	ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz nélkülözhetetlenül szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nyelvtanári segítséggel képes önálló feladatvégzésre, többször félreérthető, hiányos, gyakoribb hibákkal teljesít.
<u>elégtelen:</u>	ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, tanári segítséggel sem képes az önálló munkavégzésre. Kommunikációja teljesen hibás, értelmetlen, hiányos.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A német nyelv tanításához a tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvek közül azt választjuk:

- amely a diákok életkorához megfelelően alkalmazkodik,
- amely motiválja a tanulókat,
- amely biztosítja az alapvető kompetenciák, készségek fejlesztését,
- amely sok kommunikatív feladatot tartalmaz,
- amely biztosítja tananyag alapos elsajátítását
- legyen hozzá digitális tananyag
- gazdagon tartalmazzon autentikus szövegeket
- kínáljon bőséges gyakorlóanyagot

Fontos tudni, hogy nem könyvet, hanem nyelvet tanítunk, ahol a könyv „csak” segédeszköz

Óraszámok

Óraszámok a NYEK-osztályban, valamint a nyelvi előkészítő képzést követő 9-12. évfolyamon:

évfolyam	9/NYEK évf.	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	összesen
Óraszám	360 (10)	180 (5)	180 (5)	180 (5)	150(5)	1050

témakörök	Óraszám a 9/ny évfolyamra 10 óra/hét (360 óra)
Személyes vonatkozások, család	55
Ember és társadalom	25
Környezetünk	45
Az iskola	45
A munka világa	20
Életmód	45
Szabadidő, művelődés, szórakozás	50
Utazás, turizmus	30
Tudomány és technika	20
Gazdaság és pénzügyek	25
Összesen	360

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

A helyi tanterv kerettantervi megfeleltethetősége

Jelen helyi tanterv az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet alapján módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet szerint az Oktatási Hivatal által 2020. tavaszán publikált kerettanterv alapján készült.

Az osztályba a tanulók előzetes nyelvi felvételi után kerülnek. A felvételi alapja az A2 nyelvi szint, így a tanulók már rendelkeznek ezzel a nyelvtudással, ezért a kerettantervi javaslatban szereplő A2 kimeneti szintet nem szerepeltetjük jelen helyi tantervben.

A továbbhaladás feltételei:

- Beszédértés: A köznapi szöveget megérti. Írott szöveget globálisan megért.
- Beszédkésztség: Választékosan fejezi ki magát, érthető tempóban beszél, véleményét érvekkel alátámasztva fejezi ki, stílusa megfelelő. Felkészülés nélkül részt tud venni az ismert, az érdeklődési körének megfelelő, vagy a mindennapi témákról (pl. család, szabadidő, tanulás, munka, utazás, aktuális események) folyó társalgásban. Egyszerű kifejezésekkel tud beszélni élményekről, eseményekről, álmairól, reményeiről és céljairól. Röviden is meg tudja magyarázni, indokolni véleményét és terveit
- Szövegalkotás: különböző műfajokban és stílusban képes eltérő témákról fogalmazást készíteni.

(Anyanyelvű és kétnyelvű nemzetiségi nevelési-oktatási forma)
9-12. évfolyam

9–10. évfolyam (5+5)

A helyi tanterv szerinti óraszámok a 9. és 10. évfolyamon:

	9. évfolyam		10. évfolyam		összesen
	heti óraszám	éves óraszám	heti óraszám	éves óraszám	
nyelv	4	144	3	108	252
irodalom	1	36	2	72	108
összesen	5	180	5	180	360

A 9–10. évfolyamon a német nemzetiségi nyelvi nevelés elsődleges célja a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, és képessé váljanak annak gyakorlati alkalmazására. Cél az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazása a feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. A nyelvi képzés kiemelt feladata a különféle hosszúságú, bonyolultságú és rendeltetésű (ismeretterjesztő és szépirodalmi) szövegek olvasása, megértésének és értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztéséhez elengedhetetlen az önálló jegyzet- és vázlatkészítés, az olvasott szöveg tartalmához kapcsolódó saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, a verbális és nem verbális kommunikáció jeleinek megértése és értelmezése. Szükséges a nyelv árnyalt használatához a nyelvi és nyelvtani ismeretek mélyítése és fejlesztése. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a közel biztos helyesírás.

Az irodalomtanítás feladata a különböző műfajú, elsősorban kortárs, rövid lélegzetű alkotások olvasása és befogadása, a művek műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárások megismerése és alkalmazása. A lírai művek kapcsán a költői képek és alakzatok felismerése és az elemzés elősegítése. Elvárható műelemzés készítése megadott szempontok szerint tanári segédlettel.

Tanulási képesség szempontjából az önállóság növeléséhez hozzájárul az anyaggyűjtés, az információk megadott szempontú rendszerezése és értékelése, a téma prezentációja önállóan választott forma segítségével.

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából fejleszti ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát. Felismeri az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban, képes a jelenségekre reflektálni.

Témakör neve	kerettantervi javasolt óraszám	helyi tantervi óraszám	9. évfolyam	10. évfolyam
szóbeli és írásbeli szövegértés	20	30	16	14
szóbeli és írásbeli szövegalkotás	40	50	26	24
A tanulási képesség fejlesztése	15	26	14	12
Anyanyelvi kultúra	70	81	44	37
Ismeretek a nyelvről	36	47	26	21
	181	234	126	108
irodalmi kultúra	115	108	36	72

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	óraszám: 30
Tanulási eredmények	Információk szerzése, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, szövegfeldolgozás elmélyítése. A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és elmélyítése. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése. Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat a lényegre kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelviileg megfelelő szókincset használni, amely kifejezi a beszélő szándékát. Irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek lényegét összefoglalni. A germanizmusokat megfelelően használni, a beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni. Az érvelést elsajátítani. Véleményt, logikus gondolatmenetet kialakítani. Komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelviileg megfelelően megnevezni, a szöveg információit megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni. Az olvasottakat, látottakat, hallottakat reprodukálni, a köznyelv és az irodalmi nyelv szókincsét és szófordulatait alkalmazni. Képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. Összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. Saját és idegen szövegeket a szövegfajtának megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni. A szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni.		
Fogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi	

	kifejezőeszköz.
Javasolt tevékenységek	A szövegre vonatkozó igaz és hamis állításokat megkülönböztetni, és a szöveg alapján alátámasztani. Feleletválasztós feladatokat a szöveg alapján megoldani. A szöveget tartalmi és formai jegyei alapján összefüggő egységekre bontani, a felosztást megindokolni. A lényegi megállapításokat kiemelni és azokkal kapcsolatban véleményt mondani. Eseményekről beszámolni, interjút készíteni. Szépirodalmi szövegeket előadni. Irányított feladatok segítségével egyszerűsített ismeretterjesztő szöveget értelmezni. Képeket és illusztrációkat értelmezni. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegeket előadni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven összefoglalni.

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	óraszám: 50
Tanulási eredmények	Szövegek tartalmi információinak közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika kialakítása. Az esszé jellemzőinek, az esszéírás technikájának ismerete. Funkcionális szövegek (hivatalos és magán) tartalmi és formai jellemzőinek ismerete, funkcionális szövegek alkotása, a források felhasználásának ismerete. Irányított és önálló szövegfeldolgozás, szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg és illusztráció összefüggésének értelmezése. Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményeinek ismerete. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek biztos alkalmazásával, az önkorrekcio képességét elsajátítani. Megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget megfelelő nyelvi eszközökkel alkotni. A téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit nyelvileg pontosan leírni. Önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, projektmunkákat készíteni. Különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani. Párbeszédes kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást megfelelő nyelvi eszközökkel megindokolni.		
Fogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, forrásmegjelölés.	
Javasolt	Irányító szempontok alapján informális és formalizált szöveget	

tevékenységek	alkotni, különböző szövegfajtákat létrehozni: önéletrajzot, kérvényt, magán- és hivatalos levelet, internetes bejegyzést, olvasói véleményt írni. A szöveg tartalmát és a benne rejlő információkat szóban és írásban visszaadni. Lírai, epikus és dramatikus szövegeket előadni. Gondolattérképet készíteni, ez alapján egy témát kifejteni. Érvekkel alátámasztott saját véleményt megfogalmazni. Szerephez alkalmazkodni és annak megfelelően kommunikálni, párbeszédet alkotni. A szöveget kiegészíteni, átalakítani vagy tovább gondolni (pl. megkezdett történetet folytatni és befejezni).
----------------------	--

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	óraszám: 26
Tanulási eredmények	Az önálló, hatékony tanulás képességének tovább fejlődése. Az alapműveltség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének, a tananyag feldolgozásának technikái. A tanulást segítő eljárások megfelelő használata, gyakorlása. Önálló vázlatkészítés, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével Kulcsinformációk kiemelése olvasott szövegben. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció összeállítása, bemutatása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Egynyelvű, kétnyelvű és internetes szótárakat önállóan használni. Szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni. A szókincs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni. Nyomtatott és elektronikus médiát információszerzésre, valamint szövegalkotásra önállóan használni. Összetettebb hallott szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni. A szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni. Különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően használni. Prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.		
Fogalmak	Gondolattérkép, cluster.	
Javasolt tevékenységek	Szótárt használni önálló szöveg olvasásánál és szövegalkotásnál. Szókártyát, memóriát, dominót készíteni és használni a szótanuláshoz. Hallás utáni szövegértés. Olvasás utáni szövegértés. Lényegkiemelési technikákat alkalmazni. Vázlatot, cluster-t, gondolattérképet készíteni. Egy témáról vázlatpontok, gondolattérkép alapján beszélni. Prezentációt, plakátot, kiselőadást készíteni. Koncentrációt fejlesztő gyakorlatokat alkalmazni.	

Témakör	Anyanyelvi kultúra	óraszám: 81
Tanulási eredmények	Az aktív szókincs fejlődése. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővülése. A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyülése, aktív véleménynyilvánítás képességének kialakulása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása. Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek kulcsfontosságú információinak és mondanivalójának összefoglalása magyar, illetve német nyelven.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a szófordulatokat és idiómákat használni. A korosztálynak megfelelő tájékozottságot elsajátítani a témakör és a résztémák kapcsán, az ismereteket közölni mondatmodellek segítségével, a szókincset fejleszteni és az új ismeretek feldolgozni. Ismeretterjesztő szövegeket (család, személyes életvitel, életmód, ünnepek, iskola és képzés, kulturális élet, média, technika, környezet, hazai németiség, német nyelvű országok) feldolgozni. Az előző képzési szakaszok témaköreit ciklikusan bővíteni.		
Témák: Személyes életvitel: társadalmi trendek és divatirányzatok, függőség, élettervezés, sport és felelősség. Társadalmi élet: étkezési kultúra, hagyományok megváltozása, városi és vidéki élet, civil társadalom. Iskola, képzés, hivatás: iskola és tanítás, képzési utak és munkavégzés. Kulturális élet és média: zenei élet a német nyelvű országokban, film és képzőművészet. Gazdaság, technika, környezet: európai élettér, a gazdaság és technika fejlődése, ember és környezete. Politika és történelem: társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok. Német nyelv: a német nyelv megjelenési formái, a magyarországi németek nyelvhasználata.		
Fogalmak	Kommunikációs szerep, kommunikációs média, retorika, retorikai elem. Alkalmazkodás, individualitás, ajzószer, függőség, siker, elismerés, partnerség, teljesítménysport, veszély, felelősség, környezetvédelem, személyes szabadság, társadalmi felelősség, településtörténet, ifjúsági szervezet, nyelvváltozat, köznyelv, csoportnyelv.	
Javasolt	Egy témakört egyénileg vagy csoportban feldolgozni.	

tevékenységek	Egy téma magyar és német vonatkozásait összehasonlítani, a kulturális hasonlóságokat és különbségeket megjeleníteni. A német nyelvű médiából tájékozódni, azt információszerzés céljából használni. Információhiány esetén célzott kérdéseket feltenni. Mások véleményére reagálni. Saját álláspontot közölni, megindokolni. Német nyelvű tartalmak lényegi elemeit magyarul összefoglalni. Magyar nyelvű szövegek kulcsfogalmait németül összefoglalni.
----------------------	---

Témakör	Ismeretek a nyelvről	óraszám: 47
Tanulási eredmények	A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szövegkörnyezetben és anélkül. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igemódok helyes használata beszédben és írásban. Szenvedő szerkezet használata módbeli segédigével. Módbeli segédigék szubjektív használata. Igevonzatok ismerete és helyes használata. A főnév ragozása minden esetben. Mellérendelő és alárendelő mellékmondat szórendjének ismerete és használata. A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézés szabályainak ismerete. A nyelvi tudatosság fokozatos fejlődése. A tanulók önállóságának fejlődése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtési és hangsúlyozási normákat fejleszteni. A nyelvi tudatosságot növelni. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézés szabályait megismertetni. A tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással írni. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesíráásra törekedni. Hibajavítási gyakorlatokat elsajátítani. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni. Szövegeket kisebb hibákkal leírni, a központosítást jól alkalmazni és ezzel a mondanivalót is átátamasztani. Módbeli segédigéket szubjektív jelentésben használni. Szenvedő szerkezetet módbeli segédigével használni. Az irodalmi nyelvben használt igék vonzatait helyesen használni. <i>Szófajok:</i>		

Általános áttekintés, csoportosítás

Ige:

Igeidők (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I. és Futur II)

Igemódok: kijelentő -, felszólító -, feltételes mód

Cselekvő és szenvedő szerkezetek

Segédigék fajtái (időbeli és módbeli), elsődleges és másodlagos használatuk

Igekötők (elváló, nem elváló igekötők)

Visszaható igék

Igevonzatok

Főnév:

Neme: hímnem, nőnem, semleges nem

Száma: egyesszám, többes számú alakok

Esetei: alany, tárgy, részes, birtokos eset

Névelő:

Fajtái: határozott, határozatlan

Ragozása alany, tárgy, részes és birtokos esetben

Melléknév:

Képzése

Használata: állítmányi, jelzői használat

Ragozása: jelzős szerkezetben névelő nélkül, határozott névelővel, határozatlan névelővel; alany, tárgy, részes és birtokos esetben,

Fokozása, hasonlító szerkezetek

Elöljárószó:

időhatározói elöljárószó

helyviszonyt kifejező elöljárószó

tárgy és részes esettel álló elöljárószó

Számnév

Fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése

Névmás:

Fajtái: személyes, kérdő, tagadó, határozatlan, visszaható, birtokos, mutató, vonatkozó névmás

Határozószó:

Fajtái: hely-, idő- és módhatározók

Kötőszó:

Mellérendelő és alárendelő kötőszavak

Szórend: egyenes, fordított és mellékmondati

Mondattan:

Mondatfajták:

Kijelentő-, kérdő-, indirekt kérdőmondat, felszólító-, óhajtó mondat

Egyszerű és összetett mondatok (okhatározói, időhatározói, célhatározói, feltételes értelmű mellékmondatok)

Helyesírás, központosítás:

Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.

Fogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, összetett mondat, alárendelés, mellérendelés. Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód. Központosítás, idézet, cím jelölése.
Javasolt tevékenységek	Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Mondatokat átalakítani az adott grammatikai feladnak megfelelően.

	Mondatokat, szövegeket transzformálni. Hibajavítási gyakorlatok. Hiányos szöveget, táblázatot kiegészíteni. Szabályokat keresni. Szavakat, szinonimákat keresni. Mondatalkotás szavakból. Rejtvények különböző fajtáit megoldani. Állítások igazság tartalmát eldönteni. Eseményeket különböző nyelvi stílusban előadni. Online nyelvtani feladatokat megoldani. Online gyakorlatok, szótárak segítségével a szavak kiejtését gyakorolni. Irodalmi műveket anyanyelvi beszélő előadásában meghallgatni.
--	---

Témakör	Irodalmi kultúra	óraszám: 108
Tanulási eredmények	Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezési képességének fejlesztése. Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismerése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények olvasása, az alkotások tanulságainak értelmezése. Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Rövid terjedelmű epikai műveket és modern történeteket, dramatikus szövegeket és lírai alkotásokat, szabadon választott ifjúsági regényeket olvasni, értelmezni. Az olvasást, mint műélvezetet megtapasztalni, az olvasás iránti igényt felkelteni. Német nyelvű színházi előadást megtekinteni élőben vagy filmen. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélését kialakítani. A német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni. A magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni. Kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni. A három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni. Az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. A történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni. Speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani. Igénnyel és képességgel ízlést, etikai és esztétikai tudatosságot, kreativitását önállóan fejleszteni.		

Műfajok:

Ballada, elbeszélés, novella, példázat, regény, dal, óda, himnusz, dráma, komédia, tragédia, értekező próza, Kurzgeschichte, fabula.

Az irodalmi szöveg poétikai sajátosságai:

Elbeszélő, nézőpont, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hős típus.

Vershelyzet, lírai én, szerep, verstípusok.

Helyzet, akció, konfliktus, monológ, dialógus, késleltetés, jelenet.

A művészi kifejezőmódok, stíluseszközök funkciói, alakzatok, szóképek.

Verselés, zeneiség, ritmus.

Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás:

Korszakok, korstílusok, stílusirányzatok (felvilágosodás, Sturm und Drang, klasszika, romantika, realizmus, modernség).

Szerzők és művek:

Epika: Lessing három fabulája; három Kurzgeschichte (pl. Borchert, Bichsel, Kaschnitz, Eichinger); két szabadon választott ifjúsági regény (pl. Daniel Höra: Gedisst; Christian Linker: Blitzlichtgewitter, Marlene Röder: Zebraland, Hans-Peter Richter: Damals war es Friedrich; Agnes Hammer: Herz, klopf. usw.).

Líra: Goethe: Erlkönig, Zauberlehrling; Schiller: Der Handschuh; versek a kortárs német irodalomból (pl. A. Kirsch, R. Kunze, W. Biermann, D. Grünbein); képversek (konkrete Poesie).

Dráma: dialogikus szövegek; egy színmű megtekintése német nyelven.

Magyarországi német irodalom: a nemzetiségi lét tematikus visszatükröződése, négy-öt prózai mű (pl. Josef Mikonya, Ludwig Fischer, Franz Sziebert, Stefan Raile, Claus Klotz, Angela Korb, Valeria Koch, Martin Thomann, Christina Arnold); nyolc-tíz lírai alkotás (pl. Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Koloman Brenner, Angela Korb, Nelu Bradean-Ebinger, Georg Fath, Erika Áts, Alfred Manz, Béla Bayer, Christina Arnold).

Fogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, ballada, Kurzgeschichte, felvonás, jelenet, konfliktus, olvasói perspektíva, adaptáció. Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, másság, konfliktus.
Javasolt tevékenységek	A mű műfaját meghatározni, azt jellemezni. Az irodalmi korszak jellemzőit megkeresni a műben, azokat bemutatni. Egy művet tartalom és forma szempontjából elemezni. A szereplőket jellemezni. A műről véleményt alkotni, azt kifejezni, ismertetni. Rövid történeteket, regényrészleteket dramatizálni. A Magyarországi Német Színház egy előadását élőben, vagy egy irodalmi mű filmfeldolgozását megtekinteni. Az előadásról, filmről beszélni, a látottakat feldolgozni. A művet a feldolgozással (színházi előadás, film) összehasonlítani. Irányító szempont (téma, forma) segítségével verset írni. A mű mondanivalóját más művészeti ág eszközeivel (grafika, film, zene) visszaadni.

11–12. évfolyam (5+5)

A helyi tanterv szerinti óraszámok a 11. és 12. évfolyamon:

	11. évfolyam		12. évfolyam		összesen
	heti óraszám	éves óraszám	heti óraszám	éves óraszám	
nyelv	2,5	90	2,5	75	165
irodalom	2,5	90	2,5	75	165
összesen	5	180	5	150	330

A német nemzetiségi nyelvi képzés célja a 11–12. évfolyamon a szövegelemzési és szövegalkotási jártasság fokozatos mélyítése, a mérlegelő gondolkodás továbbfejlesztése, és a különböző műfajú szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Cél a saját nyelvhasználat kontrollja, a kommunikációs helyzetnek megfelelő tudatos nyelvhasználat szóban és írásban. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a tanulási képesség továbbfejlesztése és az önálló adatgyűjtés, valamint prezentáció módszereinek elsajátítása. Ennek eredményeként a tanuló képes hosszabb felkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra források (nyomtatott és elektronikus források) segítségével. Képes jegyzet, vázlat, hivatkozás és forrásjegyzék készítésére; a megfelelő prezentációs technika kiválasztására és elkészítésére.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése és megvitatása. Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység rövid lélegzetű prózai művek és versek összehasonlítása adott tematikai szempont alapján. Mind az érvelő képességet, mind a szociális kompetenciák és erkölcsi gondolkodás fejlesztését támogatja a hősök, élethelyzetek, konfliktusok felfogása, értelmezése és megvitatása.

Az ítéletképeség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű hatásának megfigyelése. A tanuló képes az önálló gondolkodásra, a kulturális és történeti másság felismerésére és megismerésére; ítéletet alkotni a társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről.

Témakör neve	kerettantervi javasolt óraszám	helyi tantervi óraszám	11. évfolyam	12. évfolyam
szóbeli és írásbeli szövegértés	20	27	15	12
szóbeli és írásbeli szövegalkotás	30	37	19	18
A tanulási képesség fejlesztése	15	20	12	8
Anyanyelvi kultúra	51	56	31	25
Ismeretek a nyelvről	20	25	13	12
	136	165	90	75
irodalmi kultúra	140	165	90	75

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 27
Tanulási eredmények	Az információk szerzésével kapcsolatos eddigi ismeretek mélyítése. A kommunikációs szándékok elemzése és értékelése. A szövegfeldolgozás árnyaltabb technikáinak elsajátítása. A megismert szövegfeldolgozási módok bővülése és differenciálása.	

	A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása, illetve értékelése. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás).
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
	A kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat változatosan, a lényegyet kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelviileg igényes szókinccset használni, amely pontosan kifejezi a beszélő szándékát. Irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek tartalmát összefoglalni. A germanizmusokat megfelelően értelmezni. Minden beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni. Komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelviileg differenciáltan megnevezni, a szöveg információit részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni. Az olvasottakat, látottakat, hallottakat a köznyelv és az irodalmi nyelv szókinccsével reprodukálni. Képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően strukturáltan értelmezni. Összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. Saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatásnak megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni. A szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven visszaadni.
Fogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz, differenciált konfliktuskezelés.
Javasolt tevékenységek	A szövegre vonatkozó igaz és hamis állításokat megkülönböztetni, és a szöveg alapján alátámasztani. Feleletválasztós feladatokat a szöveg alapján megoldani. Az összetettebb szöveget tartalmi és formai jegyei alapján összefüggő egységekre bontani, a felosztást megindokolni. A lényegi megállapításokat kiemelni és azokkal kapcsolatban véleményt mondani. Eseményekről beszámolni, interjút készíteni. Szépirodalmi szövegeket előadni. Irányított feladatok segítségével egyszerűsített ismeretterjesztő szöveget értelmezni. Képeket és illusztrációkat értelmezni. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegeket előadni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven összefoglalni.

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	Javasolt óraszám: 37
Tanulási eredmények	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika képességének elmélyítése. Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása. Irányított és önálló szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak szakszerű, a feladat megadásnak megfelelő közlése. A szöveg és illusztráció összefüggésének felismerése. Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményeinek ismerete. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé és értekezés típusai, jellemzői, az esszé- és értekezésírás folyamatának ismerete. Funkcionális szövegek készítése. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, hivatkozás) alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazásával, képesnek lenni az önkorrekcióra. Megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget differenciált nyelvi eszközökkel alkotni. A téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit rendszerezetten és nyelvileg pontosan leírni. Önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, állásfoglalást megfogalmazni, perspektíaváltást alkalmazni, projektmunkákat készíteni. Párbeszédes kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást differenciált nyelvi eszközökkel megindokolni. Különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.		
Fogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, érvelés, forrás, hivatkozás.	
Javasolt tevékenységek	Irányító szempontok alapján informális és formalizált szöveget alkotni, különböző szövegfajtákat létrehozni: önéletrajzot, kérvényt, magán- és hivatalos levelet, internetes bejegyzést, olvasói véleményt írni. A szöveg tartalmát és a benne rejlő információkat szóban és írásban visszaadni. Lírai, epikus és dramatikus szövegeket előadni. Gondolattérképet készíteni, ez alapján egy témát kifejteni. Érvekkel alátámasztott saját véleményt megfogalmazni. Szerephez alkalmazkodni és annak megfelelően kommunikálni, párbeszédet alkotni. A szöveget kiegészíteni, átalakítani vagy tovább gondolni (pl. megkezdett történetet folytatni és befejezni).	

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 20
Tanulási eredmények	Tanulási stratégiák önálló alkalmazása. A tanulást segítő csoportos és egyéni technikák alkalmazása. Egyéni tanulási mód fejlesztése. A jegyzetelés technikájának gyakorlása, saját jegyzet alapján téma kifejtése. Szóbeli felelethez vázlatpontok készítése. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció önálló összeállítása, bemutatása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Egynyelvű, kétnyelvű szótárakat és internetes szótárakat önállóan használni. A szókincs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni. Szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni. Nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre, valamint szövegalkotásra önállóan, tudatos és etikusan használni. Hallott összetettebb szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni. A szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni. Különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően szakszerűen és differenciáltan használni. Prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.		
Fogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster, prezentáció.	
Javasolt tevékenységek	Szótárt használni önálló szöveg olvasásánál és szövegalkotásnál. Szókártyát, memóriát, dominót készíteni és használni a szótanuláshoz. Hallás utáni szövegértés. Olvasás utáni szövegértés. Lényegkiemelési technikákat alkalmazni. Vázlatot, cluster-t, mindmap-et készíteni. Egy témáról vázlatpontok, gondolattérkép alapján beszélni. Prezentációt, plakátot, kiselőadást készíteni. Koncentrációt fejlesztő gyakorlatokat alkalmazni.	

Témakör	Anyanyelvi kultúra	Javasolt óraszám: 56
Tanulási eredmények	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a témákhoz kapcsolódóan. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővülése aktuális és autentikus szövegek alapján. A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyülése. Aktív véleménynyilvánítás és érvelés képességének kialakulása. A világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos és tudatos használata. A nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása.	

	Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. Érvelés a saját vélemény mellett. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek elmondása magyar, illetve német nyelven.
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni. A szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni. Szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani. Aktuális szövegeket és közléseket a nyomtatott és elektronikus anyanyelvi médiából feldolgozni. Az előző képzési szakaszok témaköreit ciklikusan bővíteni. Témák: Személyes életvitel: az életút megtervezése, betegség/ egészség mint társadalmi kihívás, szabadidő és társadalom. Társadalmi élet: étkezés: kultúr- és gazdaságtörténeti tényezők, migrációs kultúrák: integráció és identitás, globális kultúra – regionális kultúra. Iskola, képzés, hivatás: iskola és felsőoktatási tanulmányok, képzés és munkaerőpiac. Kulturális élet és média: hagyomány és modernség a zenében, a média társadalmi hatásai. Gazdaság, technika, környezet: európai élettér, globalizáció, problémák és kihívások, a technikai fejlődés korlátai. Politika és történelem: demokrácia, társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok, Európa és az Európai Unió. Német nyelv: a német nyelv szerepe Európában és a világon, két- és többnyelvűség.	
Fogalmak	Életút, társadalom, migráció, globalizáció, regionalitás, munkaerőpiac, nemzetiségpolitika, Európai Unió, két- és többnyelvűség. Kommunikációs szerep, média, retorika, retorikai elem, kapcsolatteremtés, visszacsatolás.
Javasolt tevékenységek	Egy témakört egyénileg vagy csoportban feldolgozni. Egy téma magyar és német vonatkozásait összehasonlítani, a kulturális hasonlóságokat és különbségeket megjeleníteni. Egy téma vagy jelenség előnyeit és hátrányait megfogalmazni, és

	mellette vagy ellene érvelni. Grafikont elemezni. A német nyelvű médiából tájékozódni, azt információszerzés céljából használni. Információhiány esetén célzott kérdéseket feltenni. Mások véleményére reagálni. Saját álláspontot közölni, megindokolni. Német nyelvű tartalmak lényegi elemeit magyarul összefoglalni. Magyar nyelvű szövegek kulcsfogalmait németül összefoglalni.
--	---

Témakör	Ismeretek a nyelvről	Javasolt óraszám: 25
Tanulási eredmények	A nyelvi tudatosság elmélyülése. A tanulók önállóságának további fejlődése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. A szófajok biztos felismerése ismérvek megnevezésével szövegkörnyezetben és izoláltan. Minden igeidő helyes használata beszédben és írásban, időegyeztetés. Az igemódok helyes használata beszédben és írásban. Szenvedő szerkezet használata minden igeidőben módbeli segédigével is. Szenvedő szerkezet használata módbeli segédigével. Módbeli segédigék szubjektív használata. Igevonzatok ismerete és helyes használata. A főnév ragozása minden esetben. Mellérendelő és alárendelő mellékmondat szórendjének ismerete és használata. A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézés szabályainak ismerete. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Német köznyelvi fordulatokat és szövegeket hangoztatni, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtést és hangsúlyozást fejleszteni. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra való törekvést kialakítani. A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni. A szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni. Szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani. <i>Szófajok:</i>		

Általános áttekintés, csoportosítás

Ige:

Igeidők (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I. és Futur II)
Igemódok: kijelentő -, felszólító -, feltételes mód
Cselekvő és szenvedő szerkezetek
Segédigék fajtái (időbeli és módbeli), elsődleges és másodlagos használatuk
Igekötők (elváló, nem elváló igekötők)
Visszaható igék
Igevonzatok

Főnév:

Neme: hímnem, nőnem, semleges nem
Száma: egyesszám, többes számú alakok
Esetei: alany, tárgy, részes, birtokos eset

Névelő:

Fajtái: határozott, határozatlan
Ragozása alany, tárgy, részes és birtokos esetben

Melléknév:

Képzése
Használata: állítmányi, jelzői használat
Ragozása: jelzős szerkezetben névelő nélkül, határozott névelővel, határozatlan névelővel; alany, tárgy, részes és birtokos esetben,
Fokozása, hasonlító szerkezetek

Elöljárószó:

időhatározói elöljárószó
helyviszonyt kifejező elöljárószó
tárgy és részes esettel álló elöljárószó

Számnév

Fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése

Névmás:

Fajtái: személyes, kérdő, tagadó, határozatlan, visszaható, birtokos, mutató, vonatkozó névmás

Határozószó:

Fajtái: hely-, idő- és módhatározók

Kötőszó:

Mellérendelő és alárendelő kötőszavak
Szórend: egyenes, fordított és mellékmondati

Mondattan:

Mondatfajták:
Kijelentő-, kérdő-, indirekt kérdőmondat, felszólító-, óhajtó mondat
Egyszerű és összetett mondatok (okhatározói, időhatározói, célhatározói, feltételes értelmű mellékmondatok)

Helyesírás, központosítás:

Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.

Fogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, alárendelés, mellérendelés, igeneves szerkezet. Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód. Központosítás, idézet és cím jelölése.
Javasolt tevékenységek	Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Mondatokat átalakítani az adott grammatikai feladnak megfelelően.

	Mondatokat, szövegeket transzformálni. Hibajavítási gyakorlatok. Hiányos szöveget, táblázatot kiegészíteni. Szabályokat keresni. Szavakat, szinonimákat keresni. Mondatalkotás szavakból. Rejtvények különböző fajtáit megoldani. Állítások igazság tartalmát eldönteni. Eseményeket különböző nyelvi stílusban előadni. Online nyelvtani feladatokat megoldani. Online gyakorlatok, szótárak segítségével a szavak kiejtését gyakorolni. Irodalmi műveket anyanyelvi beszélő előadásában meghallgatni.
--	---

Témakör	Irodalmi kultúra	Javasolt óraszám: 140
Tanulási eredmények	Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények olvasása, az alkotások tanulságainak értelmezése. Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Rövid terjedelmű epikai műveket és modern történeteket, dramatikus szövegeket és lírai alkotásokat, szabadon választott ifjúsági regényeket olvasni, értelmezni. Az olvasást, mint műélvezetet megtapasztalni, az olvasás iránti igényt felkelteni. Német nyelvű színházi előadást megtekinteni élőben vagy filmen. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélését kialakítani. A német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni. A magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni. Kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni. A három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni. Az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. A történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni. Speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani. Igénnyel és képességgel ízlést, etikai és esztétikai tudatosságot, kreativitását önállóan fejleszteni.		

Műfajok:

Ballada, elbeszélés, novella, példázat, regény, dal, óda, himnusz, dráma, komédia, tragédia, értekező próza, Kurzgeschichte, fabula.

Az irodalmi szöveg poétikai sajátosságai:

Elbeszélő, nézőpont, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hős típus.

Vershelyzet, lírai én, szerep, verstípusok.

Helyzet, akció, konfliktus, monológ, dialógus, késleltetés, jelenet.

A művészi kifejezőmódok, stíluseszközök funkciói, alakzatok, szóképek.

Verselés, zeneiség, ritmus.

Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás:

Korszakok, korstílusok, stílusirányzatok (felvilágosodás, Sturm und Drang, klasszika, romantika, realizmus, modernség).

Szerzők és művek:

Epika: Lessing (Nathan der Weise) Ringparabel; Fontane: *Effi Briest* (részletek); Gerhard Hauptmann: *Bahnwärter Thiel*; három Kurzgeschichte (pl. Borchert, Böll, Bichsel, Kaschnitz, Eichinger); három rövid kortárs epikai mű; egy kortárs regény: Schlink: *Der Vorleser*; Franz Kafka három parabolája.

Líra: Goethe: *Prometheus, Willkommen und Abschied, Grenzen der Menschheit*, Heine: *Deutschland. Ein Wintermärchen Caput I.*; két szabadon választott vers (pl. Buch der Lieder, Neue Gedichte kötetekből); Joseph von Eichendorff: *Das zerbrochene Ringlein, Mondnacht*; Rilke két szabadon választott verse; versek a kortárs német irodalomból (pl. A. Kirsch, R. Kunze, W. Biermann, D. Grünbein); képversek (konkrete Poesie).

Dráma: dialogikus szövegek; Brecht: *Mutter Courage und ihre Kinder* (részletek); Dürrenmatt: *Der Besuch der alten Dame*; egy szímnő megtekintése német nyelven.

Magyarországi német irodalom: a nemzetiségi lét tematikus visszatükröződése, négy-öt prózai mű (pl. Josef Mikonya, Ludwig Fischer, Franz Sziebert, Stefan Raile, Claus Klotz, Angela Korb, Valeria Koch, Martin Thomann, Christina Arnold); nyolc-tíz lírai alkotás (pl. Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Koloman Brenner, Angela Korb, Nelu Bradean-Ebinger, Georg Fath, Erika Áts, Alfred Manz, Béla Bayer, Christina Arnold).

Fogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, regény, novella, elbeszélés, ballada, felvonás, jelenet, konfliktus, identitás. Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, konfliktus, identitás.
Javasolt tevékenységek	A mű műfaját meghatározni, azt jellemezni. Az irodalmi korszak jellemzőit megkeresni a műben, azokat bemutatni. Egy művet tartalom és forma szempontjából elemezni. A szereplőket jellemezni. A műről véleményt alkotni, azt kifejezni, ismertetni. Rövid történeteket, regényrészleteket dramatizálni. A Magyarországi Német Színház egy előadását élőben, vagy egy irodalmi mű filmfeldolgozását megtekinteni. Az előadásról, filmről beszélni, a látottakat feldolgozni. A művet a feldolgozással (színházi előadás, film) összehasonlítani. Irányító szempont (téma, forma) segítségével verset írni. A mű mondanivalóját más művészeti ág eszközökkel (grafika, film,

	zene) visszaadni.
--	-------------------